

ABONAMENTUL:

Pe un an 70 Lei = 100 Cor.
 Pe un an 36 Lei = 50 Cor.
 Pe un an 18 Lei = 25 Cor.
 După costul materialului și
 de 25 bani sau 30 IL.
 Distribuția pe comenzi și în
 București Str. 299.

ROMÂNUL

REDACTIA
 ȘI ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi numărul 1 a.
 INSERȚIUNILE
 se primesc la administrație
 și se taxează după tarif.
 MANUSCRISURILE NU SE
 ÎNAPUZĂ.

Conflictul de rase din Budapesta.

Haosul care stăpânea Budapesta, continuă. La adăpostul baionetelor românești, d. Friedrich, președintele consiliului de miniștri, caută să se organizeze și să-și formeze un partid.

Celelalte partide politice dintre care unele au fuzionat, duc o politică contrarie guvernului.

Față de armata română, părerile sunt împărțite. Majoritatea populației dorește să continue a rămâne în Budapesta, partidele socialiste, agită pentru părăsirea capitalei.

Vom nota faptul că trupele române care au incredințat o parte din teritoriul armatei albe, au fost rechemate de populație, din cauză, spunea ea, că sunt tratați în mod neomenos.

Adevărul asupra acelor ce se petrec în Budapesta, este însă cu totul de altă natură. Nu e vorba nici de principii, nici de teorii, nici de Ungaria mare, nici de largile principii democratice. Toate aceste sunt vorbe îndărătul cărora se ascunde adevărata cauză a conflictului din Ungaria. Presa nu a avut curajul să afirme până acum acest adevăr pe care toți îl știu.

Conflictul din Ungaria nu stă pe baza de principii teoretice, ci e un conflict între rase. E un conflict între Evrei care formează majoritatea populației budapestane și unghurii curați, care spun că s'au convins că adevărata primejdie a patriei lor a venit dela evrei, și astăzi au convingerea că dacă Ungaria nu va fi curățată de evrei, va fi distrusă cu desăvârșire.

În acest uriaș conflict de rase, în care lupta se dă cu arme neegale, se întrebunțează toate calomniile cu puțință pentru a se ponegri unii pe alții. Activitatea desfășurată din amândouă părțile e foarte mare.

Vom număra câteva măsuri și contra măsuri de luptă spre a evidenția adevărul celor spuse:

Armata albă căreia i s'a predat teritoriul ocupat de români, a luat dispoziția ca toți locuitorii evrei care posedă o avere mai mare decât 100000 cor. să depună banii în folosul statului; contrar li se vor confisca toate averile și vor fi expulzați. Evreii care s'au stabilit în Ungaria după 1914 sunt obligați să părăsească țara.

De aci a început o schimbare de nume și toți caută să dovedească autenticitatea vechimeii lor precum și rasa.

Al doilea exemplu: Ca să scape de urmărirea trupelor albe, evreii unghuri au început să se îmbrace în uniforme engleze și americane; să-și pună la automobile steagul american și astfel să apară ca element al trupelor aliate. Trucul a fost descoperit la timp și fiecare ofițer aliat, trebuie să poarte asupra lui o carte de identitate pe care e obligat s'o arate la cerere. În modul acesta au fost prinși foarte mulți ofițeri falși.

Armata albă maghiară urmărește și scopuri ascunse. Pe față se declară însă de prietenă armatei române; în ascuns a instituit cluburi militare care recrutează voluntari pentru viitoarea armată maghiară.

Aci trebuie să veghem și să nu cădem în greșeala din 1913 când am pătruns în Bulgaria și am lăsat intactă armata bulgarilor.

Ungaria nu are nevoie de a-și reconstitui o armată, ci o gardă polițienească.

Acesta este pe scurt conflictul din Ungaria.

I. Mircea.

Joc de bursă.

— Cursul leului și a coroanei. —

La Viena 1 leu = 5 coaroane.

La Budapesta, Sâmbăta trecută 1 leu = 5'30—5'50 coaroane.

La Arad: cursul oficial 1 leu = 2 coaroane.

Sâmbăta 18 cor. cursul speculanților a variat dupăcum urmează:

Ora 8 într'o cafeana burgheză: 1 leu (Naționala) = 2'40 cor.

Într'o cafeana de afaceri cursul a variat după cum urmează:

Ora 8'15: 1 leu = 3 cor.

Ora 8'45: 1 leu = 3'50 cor.

Ora 9 : 1 leu = 3'50 cor.

Ora 9'15 nu mai sunt lei.

Ora 9'15—10 pauză.

Ora 10: 1 leu = 3 cor.

Stagnație până la ora 11'30.

Ora 11'30: 1 leu = 3'60 cor.

Ora 11'45: 1 leu = 3'80 cor.

Ora 12 : 1 leu = 3 cor.

Luni 20 c.

La ora 8 dimineața, un grup de samsari discută febril la o masă ultimile noutăți financiare. S'a urcat leul la Paris. 1 leu = 0'85 centimi; 1 dolar = 70 cor. În Elveția 1 leu = 50 centime.

La Arad începe specula la orele 9. Câțiva contrabandiști de lei au reușit să ajungă până aici. Au fost mirosiți. Deci

la ora 9'30: 1 leu = 2'50 cor.

la ora 9'30—10'30 indiferență generală.

Toate glasurile samsarilor spun: avem lei destui.

Ora 10'45: 1 leu = 2'75 cor.

Cauza: persoane care vor să plece în București au nevoie de lei.

Ora 11 : 1 leu = 3 cor.

Ora 11'30: 1 leu = 3'50 cor.

Ora 12'30, târgul se închide ferm.

Jocul continuă în cafeenele, între particulari și în unele bănci.

Deci să facem comerț cu „lei”.

Unul fără lei.

Pentru cultivătorii de vinuri.

— Ferițivă de agenții speculatori. —

Suntem informați că decâteva zile au început a mișuna prin renumitele podgorii ale Aradului, o sumă de agenți, cari vor să cumpere produsul viilor pe prețuri inferioare chiar costului.

Printre acești agenți, era firesc să nu lipsească și agentul cunoscutei firme din capitală Marmarosch-Blank, care după ce a făcut fel de fel de afaceri cu colonialele și zahărul, se aruncă acuma și asupra viilor ca o filoxeră specială de toamnă.

Acești agenți, căutând să profite de faptul că unii cultivatori nu au vase pentru noua producție, vor să producă o scădere de prețuri, forțând astfel pe unii cultivatori de vii, să-și vîndă produsul în cost.

Comerțul liber, cu trustul organizat al speculei, e o enormitate. În acest caz pierde și cultivatorul și consumatorul, iar singurul care câștigă e banca Marmarosch cu toți acoliții săi care o sprijinesc.

Atragem atenția producătorilor spre a fi cu cea mai mare băgare de seamă față de agenții care au început a-și pregăti terenul pentru afaceri de speculă.

C. Chiril.

Scrisoare din București.

— Opinia publică și guvernul, Prima unire politică. Manifestul independenților capitalei. Un eveniment cultural uitat: 100 ani dela nașterea istoricului poet N. Bălcescu.

București 17. Lumea politică e în continuă agitație. Opinia publică în genere, consideră criza ministerială nerezolvită încă iar guvernul de generali e socotit drept un guvern interimar. Generalii au început a vorbi în calitate de miniștri. Vorbesc scurt, autoritar, adevărate ordine de zi. Faptul acesta e privit cu scepticism și mulți se întrebă cu îngrijorare dacă nu se va repeta și în viitor. Căci s'ar putea la un moment dat, câțiva generali mulțumiți, să pună mâna cu forța pe guvern, să închidă ministeriul pe care l-ar găsi la guvern și în locul unei dictaturi ascunse să întronizeze dictatura pe față.

Nemulțumirile opiniei publice, care nu vrea să fie reflexul nici al dlui Take Ionescu, nici al dlui general Averescu, precum nici a vechilor partide de care nu le mai leagă nimic, au fost apreciate de primul ministru, care a făcut unui ziar următoarea declarație:

«Nu vreau să cunosc motivele pentru cari un partid sau altul are interesul să se abțină dela alegeri.

«Am dat tuturor deplină libertate pentru intruiri și propagandă electorală. Voiu face totul ca alegerile să fie libere.

«Cine vrea, se prezintă la alegeri, cine nu vrea se abține. Toată lumea însă trebuie să păstreze ordinea. Turburările vor fi reprimate cu ultima energie. Cei cari strâng foc mult, să știe că eu am apă multă.

«Eu am un mandat imperativ să fac alegerile și le voi face.

«Nu fac politică, a doua zi după constituirea parlamentului voiu demisiona. Sunt militar și nu vreau să fiu pe viitor decât tot soldat. Aceasta să fie o dovadă de imparțialitate pentru ori și cine».

Un eveniment care nu trebuie să scape din vedere, e faptul că primul început de unificare politică l-a făcut partidul socialist, al cărui comitet executiv s'a lărgit cu reprezentanții noilor provincii. Congresul socialist care s'a ținut la începutul acestei săptămâni, a votat o rezoluțiune prin care se abține dela alegeri. Rezoluțiunea conține o aspră critică la adresa partidului liberal și declară deschisă lupta contra actualului guvern pe toate căile legale.

O acțiune energică în vederea alegerilor a pornit un grup de independenți, în frunte cu dr. N. Lupu, care a lansat un manifest către alegători din care spicuim următoarele puncte de program:

1. Reorganizarea Justiției, în scop de o mai repede și mai dreaptă a ei împărțire.

2. Împărțirea pământului expropriat și darea lui de îndată în folosința celor meniți a-l stăpâni.

3. Descentralizarea administrativă și autonomia comunală. Comuna stăpână pe finanțe, pe învățământ, pe instituțiile ocrotitoare a sănătății și pe toate cele de binefacere.

4. Desființarea jandarmeriei și înlocuirea ei cu o poliție comunală.

5. Autonomia reală a mișcării cooperatiste, aplicată la bănci populare, obștii și cooperative sătești și orășenești.

6. Libertatea comerțului intern, liber schimb pentru comerțul nostru extern.

7. Reforma radicală a impozitelor cu cea mai dreaptă a lor repartiție.

8. Cercetarea originii averilor dela 1913 încoace și impunerea câștigurilor de război.

9. Pentru funcționarii publici inamovibilitate, gradajuni și avansări pe loc cu reducerea termenului de pensie la 30 ani de serviciu și fără limită de vârstă.

Responsabilitatea personală a actelor ce decurg din exercițiul funcțiunii lor.

Dreptul de asociație.

10. Pentru muncitori, dreptul la grevă, ființa legală a sindicatelor, reorganizarea pe baze nouă a asigurărilor, participarea lor la beneficii.

11. Autonomia bisericii.

12. Desăvârșita îndreptățire civilă și politică a tuturor cetățenilor de orice limbă și confesiune.

Ca de obicei în preajma alegerilor, telegrammele de protestare ale opoziției era să zicem, la primul ministru și la rege au început să reapară. Astfel din diferite părți ale țării, se divulgă cazuri când unii candidați sunt împiedecați de subprefecți și alte organe administrative, să-și facă propaganda electorală. Faptul prezintă o ciudățenie:

Un guvern neutru, care nu poate înfrâna zelul unor funcționari, colorați politicește.

Un eveniment care a trecut cu totul neobservat — așa de mult ne-au copleșit mizeriile zilnice — este împlinirea unui secol dela nașterea istoricului Nicolae Bălcescu, Academia, a însărcinat pe d. Ovid Densușianu profesor universitar să facă o comunicare.

Reamintim că Nicolae Bălcescu s'a născut la 29 Iunie 1819. Activitatea lui literară și politică a început dela vârsta de 20 de ani și s'a terminat la 1852 când a murit tinăr, de parte de țară și fără nici o ființă iubită lângă dânsul.

Bălcescu a lucrat la reînvierea țării, la înlăturarea jugului rusesc și ridicarea țărânilor din starea de robie în care o aduseră boerimea.

Pentru Ardeal e demn de reținut că la 1848, Bălcescu intră în tratative cu ungurii pentru a — împăca pe români cu ungurii. Dar aceștia nevoind să recunoască existența românilor ca națiune, intră în legături cu Avram Iancu și ceilalți viteji apărători ai cauzei românești în Ardeal.

După multe greutăți, căci era pretutindeni urmărit, Bălcescu ajunge la Paris unde pune bazele unei societăți dela care avea să pornească renașterea românilor.

Aceasta e viața pe scurt a istoricului-poet Bălcescu, dela care ne-au rămas Istoria românilor sub Mihai Vodă Viteazul și Cântarea României.

Visul pentru care a luptat și a suferit exilul și închisoarea, s'a realizat astăzi și astfel, cel al cărui mormânt necunoscut e în pământul Italiei, poate avea mângăerea că truda lui nu a fost zădarnică.

Alexis Vodă-Gruia.

Cărți și reviste.

Am primit la redacție:

— **La guerre roumaine** (Războiul român) 1916—1918 de Mircea Djuvara, cu o prefață de Emile Boutroux dela Academia franceză. Paris 1919, prețul 10 franci.

Un volum de 330 pg. în 8, conține patru capitole: Primul: Originile și evoluțiunea națiunii românești II. Războiul României III. Tratatul din București 1918 IV. Epoca din Mai până în Octombrie 1918.

— **Sacrificiile românilor**, conferință ținută de M. Juvara consilier juridic pe lângă delegațiunea română la conferința de pace, la Paris în ziua de 30 April 1919.

— **Florile Dalbe**. Revistă literară. — Apare de două ori pe lună. Cuprinsul No 14—15: G. Tutoveanu. — Numai dorul. Tudor Pamfile. — Istoria unei clopotnițe din Târgu-Neamț. Zoe G. Frasin. — Talismanul. Gh. Mihail Vlădescu. — Micica. Victor I. Popa. — Amintire. Nadeja Știrbei. — Privește'n jur. P. Papazissu. — Dimineața. Răspunsuri. Redacția: Bărlad, strada Vornicilor A. Sturza, 12. Administrația: Bărlad, strada Corbului.

Colecta pentru

biserica Mărășești.

Colecta dlui Dumitru Lăpușca
din Arad-Șega cor. 323.—
Suma din urmă . . . cor. 18.449.18
Total: cor. 18.772.18

Consiliul Dirigent. Resortul agriculturii.

Nr. 7123/a.

Ordonanță

privitoare la arendările obligatoare ale moșiilor Statului, corporațiilor și particularelor, în toamna anului 1919.

(Continuare și fine.)

Art. 6. Se vor împărtași de arenzi.

a) Acei capi de familie, servitori și muncitori agricoli din partea locului, cari în ultimii doi ani dinaintea mobilizării — și întrucât au fost demobilizați — și în timpul expropriării au lucrat pe moșia expropriată și cari în războiu au devenit invalizi, dar împreună cu familiile lor sunt capabili de a lucra pământul. Tot aici se înșiră văduvele și familiile celor căzuți în războiu, dacă îndeplinesc condițiile amintite.

b) Servitorii și muncitorii agricoli din partea locului, capi de familie, cari în ultimii 2 ani și în timpul expropriării, — dacă au fost demobilizați — au muncit pe moșia expropriată, dacă au făcut serviciu militar în războiu, fără a fi devenit invalizi.

c) Toți capii de familie, cari în războiu au devenit invalizi, dar împreună cu familiile lor sunt capabili a munci pământul.

Tot aci se înșiră și văduvele și familiile celor căzuți în războiu.

d) Toți capii de familie cari au făcut serviciu militar în războiu, fără a fi invalizi.

e) Bărbații neînșurați, cari au devenit invalizi în războiu, dar sunt capabili să lucreze pământul.

f) Bărbații neînșurați, cari au luat parte în războiu, fără a fi invalizi.

g) Familiile celor mobilizați prin ordinul Consiliului Dirigent.

h) Cei emigrați dacă s'au reîntors, respective familiile lor, dacă nu au alt susținător.

i) Capii de familie cari n'au luat parte din războiu.

j) Bărbații neînșurați, cari nu au făcut serviciu militar în decursul războiului.

Intre cei de o categorie au precădere cei cu familie mai mare, considerându-se de membrii ai familiei toți susținătorii de acelaș cap, respective singurul susținător al familiei, fără considerare că sunt consăngeni, legitimi, adoptați sau ba.

Nu pot fi considerați acei, cari au proprietate mai mare de 5 jugăre catastrale, numai după îndestularea tuturor celor înșirați în punct a—j; acei cari au proprietate mai mică de 5 jugăre cat., după îndestularea celor lipsiți cu desăvârșire din aceeaș categorie.

Pentru asigurarea continuității lucrării pământului, sau dacă cei îndreptății nu ar prezenta destulă garanție pentru lucrarea sau folosirea economică a pământului, vor putea fi luați în tovarășii și alți reflectanți neprevăzuți în punctele de mai sus,

Art 7. Primpretorele împreună cu consilierul agricol sau puternicitul lor, vor studia toate datele obținute conform art. 3., din partea primăriilor comunale, în scopul de a stabili terenurile, cari urmează a se da în arendă locuitorilor prevăzuți în punctul c. cari locuitorii vor contracta arenda cu proprietarii sau cu actualii arendași sau alți ținători cu titlu de drept, în cazul când proprietarii nu sunt de față. Membrii tovarășiei răspund solidar pentru suma arândării și pentru pagubele ce vor cauza din ziua încheierii contractului.

Art. 8. Arenda nu va putea fi mai mare decât aceea fixată prin contractele în vigoare. Prețul arândării pentru pământurile cari actualmente nu sunt date în arendă îl stăturește primpretorele și consilierul agricol sau imputerniciții lor. Cei nemulțumiți cu arenda statorită vor putea apela în 8 zile la Comisia Centrală, intrită pe lângă Consiliul Dirigent și compusă din un delegat al Resortului de Agricultură, unul al Internelor și unul al Justiției.

Art. 9. Când primăria vre-unei comune va cere darea în arendă a unei moșii, dintre acelea în art. 1, primpretorele și consilierul va cerceta cazul și, dacă va afla că este motivat, va face învoiala pentru arendare între proprietar (arendaș, deținător îndreptățit) și tovarășie.

Art. 10. La caz de neînțelegere între proprietar sau arendaș, ori deținător și cei cari vor să ia pământul în arendă, primpretorele și consilierul agricol sau imputerniciții lor, va încheia proces verbal, cuprinzând atât declarațiile proprietarului (arendașului vechiu, deținătorului), cât și dorințele acelora, cari vor să ia pământ în arendă și împreună cu toate actele îl va supune hotărârii Resortului de Agricultură al Consiliului Dirigent.

Art. 11. Proprietarul (arendașul, deținătorul) provocat să-și predeie moșia va avea dreptul să declare în termen de 8 zile că se obligă să execute cultivarea rațională și obișnuită a moșiei sale.

Acei cari, luând asupra lor acest obligământ, nu l vor îndeplini, vor fi pedepsiți cu închisoare până la 6 luni și cu amendă în bani egală cu valoarea recoltei sustrasă țării din vina lui.

Pedeapsa o aplică forurile administrative competente.

Art. 12. Consilierul agricol sau imputernicitul său va purta grije, ca arendașii să exploateze pământul ținând seamă de raționamentul economic.

Art. 13. Intrarea în posesiune se va face în prezența primarului comunei și al unui imputernicit al consilierului agricol. La propunerea acestor imputerniciți, în caz de trebuință, se va trimite inginer ajutor al Resortului de Agricultură al Consiliului Dirigent.

Șeful Resortului de Agricultură și Comerț,
Dr. Victor Bontescu.

Documentele în chestia Basarabiei.

— Privitoare pe generalul Averescu. —

Am reprodus în unul din numerele trecute un scurt rezumat al documentelor privitor la Basarabia și comentariile ce făcea ziarul „Viitorul“, promițând că vom reveni, de îndată ce ziarul d-lui general Averescu va răspunde.

A răspuns următoarele:

Aventurierul bolșevist care stăpâna Odesa și avea în ghiare pe cele câteva sute de români printre cari principalii membri ai parlamentului dlui Brătianu, a propus o înțelegere cuprinzând trei clauze, dintre care întâia era evacuarea Basarabiei începând cu Benderul, reducerea armatei de ocupație și neamestecul nostru în afacerile politice ale Basarabiei.

Veneau apoi clauzele privitoare la distribuirea produselor, la înființarea unei comisii administrative mixte etc.

Or, guvernul din Iași a răspuns că primește clauzele — afară de cea privitoare la evacuare.

Dar de aceasta depindeau toate celelalte! Și când guvernul român făcea aceste concesii de formă bolșevistilor? Cu trei zile mai înainte de ocuparea totă a Ucrainei de către anstro-germani, — căci după 48 de ore dela sosirea colonelului Boyle cu răspunsul, nemții au ocupat Odesa!

Totul era spre a se scăpa viața românilor, cei mai mulți amici ai dlui Brătianu, dintre cari unii ca d. Stănculeanu, nu vorbeau pe atunci decât de spânzurarea în piața Teatrului a Brătienilor!

Răspunsul ni-se pare cu totul *insuficient*. Mai întâi vedem o rezervă mutuală postumă, grație faptului că germanii au ocupat Odesa.

Aici însă mai vedem ceva: se promitea drului Rakovski să se evacueze Basarabia, pentru a scăpa câțiva amici ai dlui Brătianu. Ce prețioși amici! Cu alte cuvinte, cedăm o țară — în complicitate — spre a salva neprețuita viața a câtorva politicieni români!

Ce timpuri, ce moravuri, ar exclama poetul.

INFORMAȚIUNI.

— Misiunea antantei care trecuse și în Arad, unde a vizitat pe prizonierii bolșevici din Cetate, a fost arestată la Bătănia fiindcă încercase să treacă lei de-ai Băncii Naționale, în Ungaria.

— Pentru a nu se putea introduce în Banat coroane nestampilate s'a dispus organizarea unui serviciu de pază care funcționează dela 6 Oct. a. c.

Toate persoanele care intră în Banat sunt arestate de grăniceri și detectivi.

— Atragem atenția, atât autorităților militare cât și civile spre a da o ordonanță prin care sborul avioanelor pe deasupra orașului, să fie oprit.

— Ori cât de plăcut ne-ar fi să privim mișcările virajuri pe care le fac zilnic, iubii noștri aviatori, pe deasupra caselor, ne gândim totuși, nu fără teamă, că s'ar putea întâmpla și vreun accident.

După câte știm, în alte țări, sborul pe deasupra orașelor e interzis; o asemenea dispoziție s'a luat și la noi, dar nu s'a generalizat.

— Trenurile accelerate 13 și 14 pe linia București—Predeal, vor avea legătură directă, fără transbordare până la București și dela București—Arad.

— Contrabandele cu leii continuă pe o scară întinsă.

Cu toate acestea vigilanța autorităților reușit să le pună serioase obstacole.

Astfel Brigada de Siguranță din Arad a reușit să prindă Duminecă două doamne care voiau să transporte la Budapesta suma de aproape 200000 lei ai Băncii Naționale.

Contrabandistele au fost arestate, banii confiscati.

— În Constanța a sosit din America primul grup de 1700 români ardeleni cari se repatriază în Ardeal.

În decursul acestei săptămâni va sosi un grup din 250 mii români aflați în Statele Unite, care se reintorc în patrie.

— Cetim în „Foia Poporului“ din Sibiu, după 20 Octombrie se va începe împărțirea pământului expropriat, conform decretului lege de reformă agrară și conform instrucțiunilor de punere în executare.

— Se urmează discuțiile între guvern și Banca Națională pentru a se ști cine va emite noua hârtie monedă: Banca Națională sau Ministerul de finanțe.

— Inginerul român Coandă a construit în Franța împreună cu inginerul francez Froté, un vagon cisternă în beton armat care în urma experiențelor făcute s'a dovedit a fi de o soliditate perfectă. Cisterna împreună cu șasiul formează un singur bloc care se reazimă pe sine.

— Inscrierile la școala elementară de băieți și fete cu limbă de propunere românească, din strada Kazinczy continuă până la 25 Oct. n. inclusiv. Duminecă 26 se va oficia un serviciu divin, iar Luni 27 Oct. vor începe cursurile.

— Un singur mare concert va da la deschiderea acestei săptămâni în Arad, cunoștința cântăreață de operă, dra Viorica Ursuliac, soprana dramatică.

Domnișoara Ursuliac, româncă din Bucovina, a făcut cinste numelui de român pe scenele cele mai mari din străinătate.

Ultimul concert l-a dat în Timișoara, unde a avut o sală arhiplină care a aplaudat pe celebra cântăreață.

În numărul de mâine vom anunța data locului când va ține concertul.

De ce n'a venit d. I. Maniu în Arad.

Anunșasem în numărul nostru de Duminecă, că d. Iuliu Maniu, împreună cu mai mulți șefi de resorturi, va veni în Arad și cu acel prilej va expune publicului programul politic al partidului național-român.

Imprejurări independente de voința sa l-au împedecat de a-și ține cuvântul, căci interese superioare ale neamului l-au chemat la București.

Iată adevărul, prima informație pe care o publicăm în numărul de Duminecă, spune că cel mai târziu până Luni, guvernul român trebuie să dea un răspuns notei aliaților remisă de către reprezentanții Angliei, Americii, Franței și Italiei din București.

Acelei note despre al cărei conținut exact presa nu are cunoștinți precise, trebuia să i se dea un răspuns imediat.

Nu anticipăm asupra celor conținute în notă, ci așteptăm în privința aceasta comunicatul oficial al guvernului.

În consecință, au fost chemați telegrafic la București dnii Iuliu Maniu, M. Popovici, Bontescu și miniștrii fără portofolii V. Goldiș și Pop.

D. Goldiș, care se află suferind de câteva timp, nu a putut pleca la București.

Eri, guvernul român, de comun acord cu reprezentanții țărilor alipite trebuia să remită reprezentanților puterilor aliate nota de răspuns.

Inovația a dlui Periețeanu.

Ziarul „Dacia“ aduce trista știre că d. Al. Periețeanu, directorul căilor ferate din București, a înaintat un raport ministerului lucrărilor publice, în care se expune nevoia sporirii tarifelor de călătorie pe c.f.r. într-o proporție care pe deoparte să sporească mai simțitor veniturile căilor ferate și pe de altă să stabilească o reală deosebire între clase.

Noua sporire a tarifurilor se va face pentru toate clasele.

Nu s'a stabilit proporția, întrucât ministerul lucrărilor publice a cerut direcției generale C. F. R. oarecari precizuni complementare asupra modalităților.

Inovația constă în faptul democratic că domnul director vrea să stabilească o reală deosebire între clasele sociale.

Deci, în loc să studieze mai bine mersul trenurilor, dsa să apucă să facă sociologie. Pe viitor vom vedea deci pe speculantul X, îmbogățit de război, care înainte de război mergea sub vagoane, călătorind azi în clasa I-a și pe căpitanul Y, invalid de război, cu o pensie modestă, urcând scările unui cupen de clasa IV. Deosebire între clase.

Ceia ce-i culmea e că vrea să sporească tarifele. Vagoanele sunt neîncălzite, fără ferestre, fără uși, fiindcă toată vara nu s'a reparat nimic; în schimb dsa se gândește să sporească tariful, fiindcă dă puțința călătorilor să călătorească în vagoane — grajduri.

Dar, unde nu-i cap, vai de călători.

C. Ch.

Flota americană.

Viena 20. — Din New-York se anunță: În ultimul discurs pe care l-a rostit d. Daniels, secretarul de stat, a accentuat, că în caz când America ar refuza să intre în liga națiunilor, va trebui să-și mărească flota, în așa măsură, ca să întrecă flota tuturor statelor cari vor forma liga națiunilor.

Pentru direcția poștelor.

Ținem la dispozițiunea direcției generale a poștelor, telegramelor și telefoanelor, telegrama pe care corespondentul nostru din București ne-a expedit-o la 13 Oct. a. c. și pe care noi am primit-o la 19 Oct. a. c.

De-ar fi venit cu trenul personal și tot am fi primit-o mai devreme.

Dacă într-un timp eram îngăduitori cu aceste fatale întârzieri, pe viitor nu vom mai tolera sistemul întârzierilor și vom protesta ori de câteori ni se va da prilej.

Sperăm că în modul acesta se va da mai multă atenție unui serviciu prea mult neglijat.

Petrecerea de Sâmbătă.

Din inițiativa dlui general Obogeanu, comandantul Diviziei I infanterie, s'a organizat o serată de adio în sala Palatului Cultural.

Au fost invitați toți românii arădani, precum și toți ofițerii dela Divizia I cavalerie.

În afară de foarte puține familii arădane, zece-douăsprezece la număr — care au răspuns amabilei invitații, constatăm cu regret că publicul românesc s'a abținut dela o petrecere anume organizată în onoarea sa.

Această abținere, cu sau fără intenție, a făcut o penibilă impresie între cei prezenți, și poate că a jignit întrucâtva amorul propriu al organizatorilor.

Să sperăm că publicul românesc arădan, va corecta pe viitor greșeala, și va răspunde invitațiilor ce i se fac la diferite petreceri, care nu au alt scop decât acela de a ne cunoaște mai bine unii pe alții. Sportiv.

TELEGRAME.

Chestiunea Fiume.

Amsterdam 20. Agenția „Reuter“ anunță din Roma: Tittoni a remis conferinței de pace o nouă notă, în înțelesul căreia conferința de pace să încuviințeze înființarea unui stat separat compus din Fiume, Idria și Adelsberg.

Acest stat va sta sub protecția ligei națiunilor. Proiectul lui Tittoni este acceptat de sfatul național din Fiume.

Prima întrunire a Ligii Națiunilor.

Paris 16. — Prima conferință a Ligii Națiunilor se va ține la Paris. Deocamdată numai d. Venizelos este numit membru definitiv în consiliu. Se crede că reprezentantul englez va fi sau Lloyd George, Lord Curzon sau Lord Robert Cecil; mai multă probabilitate este pentru acesta din urmă.

Primele trei teme cari trebuiesc aduse la îndeplinire sunt: numirea comisarilor frontierelor în valea Saar; numirea unui comitet guvernator în valea Saar și numirea unui înalt comisar pentru Danzing.

Programul noului guvern Ucrainean.

Lyon. — Ziarul Nouvelles Européennes află din Varșovia că programul noului guvern ucrainian cuprinde, pe lângă recunoașterea absolută a drepturilor minorităților, exproprieră mării proprietăți și convocarea constituantei, care va fi aleasă pe baze foarte democratice.

În manifestul său, peședintele consiliului de miniștri, Slavinski, declară că guvernul va pedepsi cu moartea pe oricine va atăta la programul și jafuri.

Restaurarea Franței.

Viena 20. — În Mülhause, Kolmar și Strasburg, conform ordinului guvernului francez, toți muncitorii cari azi se află fără lucru, au fost înscriși pentru a fi transportați în regiunile devastate, unde lucrările de restaurare s'au început intensiv.

„GOSPODĂRIILE ȚĂRĂNEȘTI”

SOCIETATE ANONIMĂ. — CAPITAL SOCIAL: 10.000.000 Lei. — SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI, Bd. Carol 11 bis (Piața Rosetti), et. II.

PROSPECT.

CUM SE PREZINTĂ COMERȚUL RURAL?

Țăranul român duce, în general, un trai anevoios și lipsit de igienă. În cele mai multe cazuri, el nici nu știe ce lipsește gospodăriei sale, ca să se poată bucura de un trai mai bun și nici nu are de unde să-și procure lucrurile a căror nevoie o simte.

De aceste împrejurări se folosește specula nemiloasă și lipsită de scrupule, care exploatează ignoranța țăranului și năzuințele lui către un trai mai bun.

Negustorii de la sate, cari se duc la târg după mărfuri, și ei, la rândul lor, nu-și pot desface țărănilor mărfurile decât tot pe prețuri de speculă, fiind ei înșiși victimele speculanților.

ROSTUL SOC. „GOSPODĂRIILE ȚĂRĂNEȘTI.”

Societatea *Gospodăriile Țărănești* are menirea de a ocroti pe țăranul consumator contra speculei și a-i procura tot ce-i trebuie pentru gospodăria sa, în condițiuni incomparabil de avantajoase ca preț și calitate, ușurându-i bunul trai și prosperitatea casnică.

Planul de activitate al Societății *Gospodăriile Țărănești* ne-a fost inspirat de acela al Societăților similare din America, pe care l-am adaptat nevoilor și împrejurărilor din țara noastră. Ca și Societățile Americane, cari au contribuit într-o largă măsură la buna stare a țărănimii de acolo, am adoptat și noi deviza: „Să vindem cât mai mult, și mai puțin pentru ca să facem cât mai mult bine!” Din această deviză se poate ușor deduce că Societatea *Gospodăriile Țărănești* urmărește, mai presus de toate, scopul de a rămâne neconținut folositoare țărănimii noastre, temelie neamului.

Pentru atingerea felului său, Societatea *Gospodăriile Țărănești* se bucură, în primul rând, pe concursul micilor negustori de la țară, pe cari îi va îndruma spre comerțul larg și cinstit, cu mari perspective de prosperare.

Vom suprima prin *Gospodăriile Țărănești* pe numeroșii intermediari, cari au devenit o adevărată plagă pentru comerț și vom trece deodată în mâna țăranului nostru produsele de cari el are nevoie și pe cari îi le vom procura noi înșine direct dela marile industrii sau centre comerciale din străinătate, și pe cât posibil din țară.

Vom putea astfel să efinim considerabil costul acestor produse, prin efințarea inerentă operațiunilor mari ce vor face *Gospodăriile Țărănești* știut fiindcă cine cumpără mult cumpără puțin.

Pe de altă parte prin organizarea cooperativelor de desfacere în comunele rurale, vom face să treacă tot în buzunarul țăranului o bună parte din câștigul realizat din vânzarea mărfurilor, fie că țăranul va fi asociat al Cooperativelor, fie că va beneficia numai de primele de consumație ce se vor atribui cumpărătorilor la sfârșitul fiecărui an social.

OPERAȚIUNILE SOCIETĂȚII „GOSPODĂRIILE ȚĂRĂNEȘTI.” — Activitatea Societății *Gospodăriile Țărănești* îmbrățișează toate operațiunile ce pot folosi gospodăriilor rurale. Societatea își propune să furnizeze gospodăriilor țărănești unelte agricole inzestrate cu ultimele perfecțiuni ca: pluguri, semănători, secerători, grape, treetători, batoze, coase, seceri, lopeți, furci, sape, casmale, târnăcoape, etc. obiecte de îmbrăcăminte, încălțăminte etc.: obiecte cari să înfrumusețeze casa țărănească și să-i ofere oarecare confort; obiecte pentru înflorirea industriei casnice pe o scară cât de întinsă; alimente efin-

și de calitate superioară, pentru ca țăranul și familia sa, să se hrănească omenește și să fie scutit de bolile pricinuite de o hrană rea și neindestulătoare; cu un cuvânt să pună la îndemâna țăranului tot ceea ce îi este necesar și folositor, mai efin și mai bun decât și-ar putea procura fără ajutorul organizațiunii noastre.

Construirea locuințelor rurale fiind unul din scopurile de căpitanie ale Societății *Gospodăriile Țărănești*, formează obiectul unor preocupări și studii speciale. Se știe cât sunt de neigienice, în marea lor majoritate, locuințele țărănilor noștri, lipsite de aer, de lumină, de puțină de obține curățenia cea mai elementară. Țărăni stau de multe ori sub același acoperiș cu vitele și locuințele acestea sunt niște focare de infecțiune aducătoare de molime. Cât de mare ar fi excedentul de nașteri asupra mortalității și, de sigur, câți ani de viață ar mai câștiga țăranul nostru, dacă o locuință modestă dar sănătoasă ar înlocui pe cea primitivă de astăzi, în care nu mai poate rămâne și nu trece să rămână.

Societatea *Gospodăriile Țărănești* își propune tocmai să întreprindă această mare operă și să transforme aspectul satelor noastre, absolut nepotrivit cu noua situație a României. Ea va face ca în locul cocioabelor neigienice de azi, să răsăre locuințe plăcute și confortabile, în care țăranul și ai săi să poată să trăiască sănătoși și fericiți.

ORGANIZAREA. — Cea mai mare atențiune se dă organizației. Dându-și o solidă organizare, Societatea *Gospodăriile Țărănești* este sigură că și va îndeplini menirea ei.

Două mari secțiuni: *Import și Export* își dispută activitatea Societății și ambele se bazează pe aceeași organizare în țară.

În ce privește *Exportul*, vom să trimitem direct la marile centre de peste hotare produsele satești cari pot fi exportate din disponibilitățile țărănilor; organizând și îndrumând producția și făcând ca țăranul să câștige mai mult prin calitate, prin cantitate și prin preț. Nu vom cruța nici o osteneală în acest scop prin îndemnuri, expozițiuni, premii și diferite alte încurajări; vom face, cu un cuvânt, totul pentru ca aceste produse să fie la înălțimea cerințelor străinătății, în ceea ce privește calitatea lor și să răzbească astfel, pe piețele străine, concurența produselor similare din alte țări. De asemenea, în ce privește can și atea, vom stimula și îndruma energiile, pentru ca producțiunea cea mai mare să corespundă calității celei mai bune. Iar în ceea ce privește prețul, suprimând iarăși pe numeroșii intermediari, cari se interpuneau între producătorul țăran și consumatorul străin, vom asigura câștigul cel mai mare posibil pentru munca țăranului nostru.

Privitor la organizarea în țară, avem deocamdată șase ramuri de activitate. 1) Fierării și Unelte; 2) Manufactură și Imbrăcăminte; 3) Alimente; 4) Obiecte de casă și industrie casnică; 5) Construcțiuni rurale; 6) Produse satești.

Organele societății sunt: I) Direcțiunea Centrală, care este ajutată de un număr de inspectori; II) Reprezentanții regionali; III. Depozitarii județeni; IV. Agenții rurale.

Reprezentanțele regionale, sunt formate din grupuri de județe și își au sediile în principalele orașe recunos-

cute ca centre comerciale pe regiuni. Fie-care Reprezentanță Regională va fi condusă de o persoană cu serioase cunoștințe comerciale și garanții suficiente de pricepere și solvabilitate. În fie-care centru regional se înființează câte un depozit principal de mărfuri pentru aprovizionarea depozitelor secundare din orașele și comunele din regiune.

Depozitarii județeni, sau ai capitalelor de județ, sunt aleși dintre negustorii cu vază din orașul respectiv. Societatea are în fie-care oraș capitală de județ, câte un depozitar pentru reprezentarea tuturor ramurilor sale de activitate. Depozitele județene vor alimenta depozitele din comunele rurale cu mărfurile primite dela marile depozite centrale. Un serviciu de autocamioane va asigura transportul repede al mărfurilor dela depozitele județene la cele rurale.

Agențiile rurale. Se va înființa în fie-care comună rurală câte o Societate Cooperativă de consum sub denumirea de: *Gospodăria Țărănească* din comuna... care va fi reprezentanța Societății *Gospodăriile Țărănești*. În fruntea acestor Cooperative satești vor sta persoanele notabile din comunele respective, iar conducerea efectivă o vor avea, pe cât posibil, înșiși actualii negustori din localitate, oameni încercați în ale neșugului. Toți sateștii cari vor voi, vor fi primiți ca asociați ai acestor societăți.

Cu eleful acestor, câștigul ce va rezulta din vânzarea se va împărți în întregime între sateștii societari.

Vom stimula activitatea acestor Agenții satești, prin acordarea de felurite premii și încurajări, cum și prin mărirea procentului de câștig, în raport cu afacerile pe care le vor realiza în anumite intervale.

„Muncă, organizare, cinste” — întreaga activitate a Societății *Gospodăriile Țărănești* se va împleți în această lozincă, care neconținut va răsări din toate actele sale. Prin aceasta, sperăm să împlinim un gol simțit în economia națională și să aducem servicii reale Patriei noastre.

CAPITALUL SOC. „GOSPODĂRIILE ȚĂRĂNEȘTI.” Pentru început, capitalul social a fost fixat la suma de 10.000.000 lei, împărțit în 20.000 acțiuni à 500 lei fiecare.

Acest capital se va mări treptat cu trebuințele.

Consiliul de Administrație a decis să facă o parte publicului pentru a participa la această operă. Acest scop, s'a lăsat spre subscriere publică lei 7.000.000.

Subscrierile se primesc numai la Banca Națională, Bd. Carol 11 bis, București.

Persoanele din provincie pot trimite sumele sub crise prin Banca Națională a României din orașul de reședință al județului respectiv la adresa Băncii Naționale din București.

În provincie se mai pot face subscrieri și la: Banca Națională din Dorohoi, Banca Comerțului din T. Soverin, Banca Gorjului din Tg. Jiu, Banca Țărănească Trivălea din Pitești, Banca Centrală din Bacău, Banca Nordului din Botoșani, Banca de Scont din Craiova, Banca Moldovii de jos din Bârlad.

Subscripțiunea publică a fost de chisă în ziua de 21 Octombrie a. c., și poate fi închisă oricând va găsi Consiliul de Administrație, care își rezervă dreptul să face repartițiunea acțiunilor. La subscriere se va plăti la sută din suma subscrisă și 10 lei de fiecare acțiune pentru cheltueli de emisune. Celelalte vărsăminte se vor plăti la epocile ce se vor fixa de Consiliul de Administrație.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

VICE-PREȘEDINTE:

Inginer Alex. Baranga,
fost Deputat Agricultor.

PREȘEDINTE:

D. POMPEIU, Profesor Universitar.

VICE-PREȘEDINTE:

G. Kapri, mare Agricultor,
fost prefect.

ADMINISTRATOR-DELEGAT:

Arhitect Remus P. Iliescu, Absolvent al Politehnicei din München, Laureat al Școlii de Aplicație din Torino.

MEMBRI:

Baranga Victor, fost secretar general al Ministerului de domenii, fost prefect; general Boteanu Mihail, fost guvernator al cetății București; Corteanu Andrei, fost secretar general al Ministerului de interne și finanțe; Preotul Dincescu C., proprietar; colonel Haralambie D., membru în Consiliul de Administrație al Cassei de depuneri și consemnațiuni, proprietar; Iorgulescu C., mare agricultor, fost prefect, fost senator; Klasi H., mare comerciant; Lilovici Ștefan, mare proprietar; Rădulescu Motru C., profesor universitar, fost senator, proprietar; Rosetti C. H., avocat, fost judecător la tribunalul ilioi; Stolan Ion G., avocat, fost deputat, directorul Băncii Naționale.

CENZORI:

Cerătescu N., avocat, proprietar, fost deputat; Fundățianu Const. H., doctor în drept dela Paris, avocat; Penescu Alex., membru în Consiliul de Administrație al Cassei de depuneri și consemnațiuni, proprietar; Petrescu Costin, pictor, profesor la școala de Belle-Arte; Săvescu C. V., avocat, proprietar.

CENZORI-SUPLEANȚI:

Bobesiu C., fost director al comptabilității Ministerului de industrie și comerț; Georgescu C., agricultor; colonel Maltopol Th., proprietar; Perlețeanu I. Gr., avocat, proprietar, fost avocat al Statului și al Camerei de comerț din București.

DIRECTOR:

V. M. Ioachim, licențiat al Academiei de înalte studii comerciale din Berlin, fost șef al informațiunilor Camerei de comerț din București.